

Norsk samfunns-
medisinsk forening

DEN NORSKE LEGEFORENING

Nye spesialistregler – er det slutt på kombilegen?

Årsmøtekurs samfunnsmedisin, Haugesund, 29. august
2019

Frantz Leonard Nilsen

Tidligere leder av Spesialitetskomitèen i samfunnsmedisin

Et tilbakeblikk

Hvorfor ny spesialistutdanning for leger?

- Nødvendig modernisering
- Tilpasses medisinske og teknologiske utvikling
- Tilpasses brukerbehov

- Hovedårsak: Tilpassing EU`s regelverk
med vekt på kompetanse og ikke telling av aktiviteter/
prosedyrer

Helsedirektoratets møter med alle spesialitetskomitèer

- Betydelig motstand/skepsis fra fagfolkene
- Endring betraktet som byråkratisk effektivisering av spesialistutdanningen
- Uttalt motstand mot redusert utdanningstid
- Spesialitetskomitèen i samfunnsmedisin en modererende (og distraherende) faktor

Forslag til ny kompetanse

- Spesialitetskomitèen i samfunnsmedisin spilte inn at leger innen alle deler av helsevesenet trenger økt samfunnsforståelse for å oppnå nødvendig innflytelse, ikke minst kunnskap om helsevesenets organisering og regelverket som styrer helsevesenet.
- Lite klangbunn i forsamlingen som kun ville fokusere på sitt fag

Lokomotivet fortsatte

- Fagfolkene resignerte og tilpasset seg gradvis
- Siste sprell fra legeföreningen:
  - Totalt uakseptabelt at læringsaktiviteter ikke skulle inn i forskriften, men bare være anbefalte aktiviteter

« Dette gir vi oss bare ikke på».

Arbeidet med å beskrive læringsmål

- Arbeidsinnsatsen til spesialitetskomitéene og lojaliteten til oppdraget fra Helsedirektoratet var enormt imponerende og forslagene ble levert innen tidsfristene som var satt.

ASA-fagene

- Møter i Helsedirektoratet der spesialitetskomitèene allmenn, arbeids- og samfunnsmedisin møtte sammen med KS, ledere fra kommuner, fylkesmannen og Folkehelseinstituttet.
- Utarbeidet forslag til organisering og gjennomføring av spesialistutdanningen i allmenn, samfunns- og arbeidsmedisin
- Konsensus rundt forslagene

Læringsmål samfunnsmedisin

- Hvilken kompetanse trenger en samfunnsmedisiner?
- Trenger alle samfunnsmedisiner den samme kompetanse?
- Bør brukerne av våre tjenester involveres i arbeidet med å definere sentral kompetanse?

Læringsmål samfunnsmedisin

- En intern og relativt lukket prosess
- Det viktigste skille mot andre spesialiteter er den systemiske tilnærmingen
- Enorm variasjon i samfunnsmedisinsk arbeid
- Riktig med lik utdanning for alle?

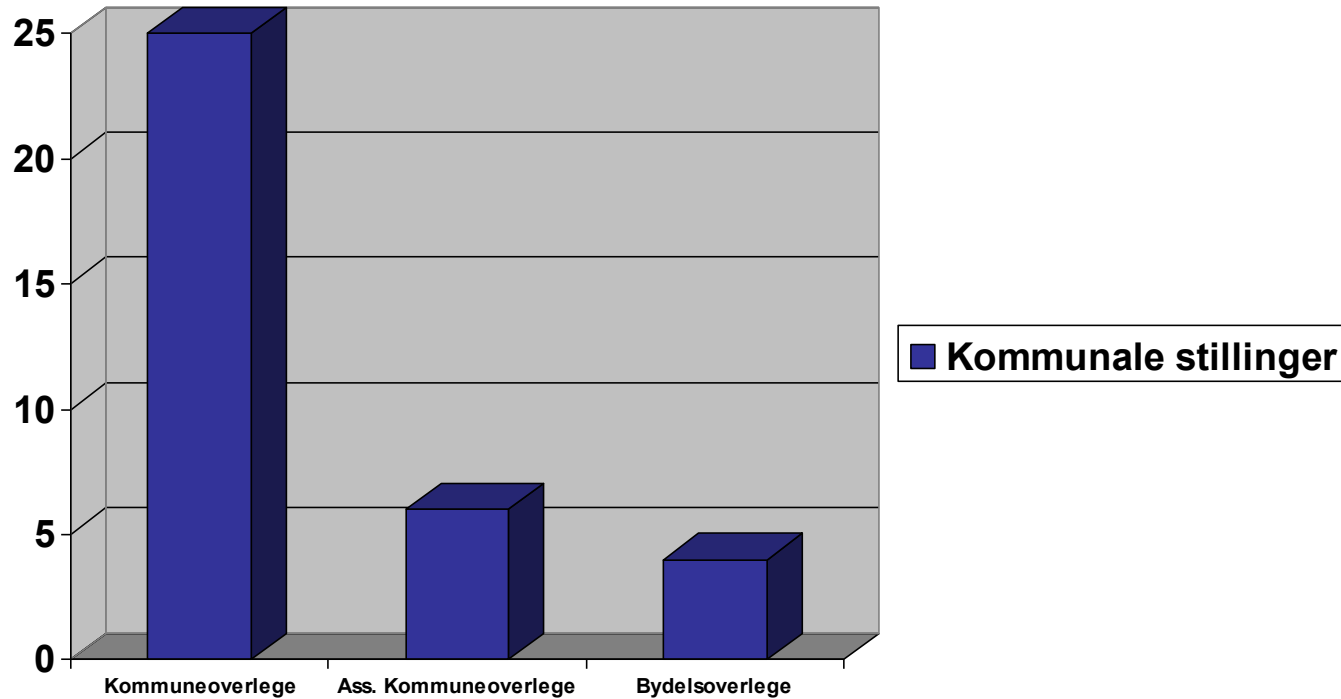
Hva er samfunnsmedisinske stillinger?

Legestillinger i den offentlige forvaltning (statlig eller kommunalt) som arbeider med helseforhold på systemnivå?

- Legestillinger hos Fylkesmannen
- Legestillinger i Helsedirektoratet, Statens Helsetilsyn og Nasjonalt Folkehelseinstitutt
- NAV-leger som arbeider på systemnivå
- Leger i Forsvaret som arbeider på systemnivå
- Leger som arbeider med overordnet ledelse/rådgivning i helseforetakene
- Kommuneoverleger, bydelsoverleger, smittevernoverleger, legevaktoverleger

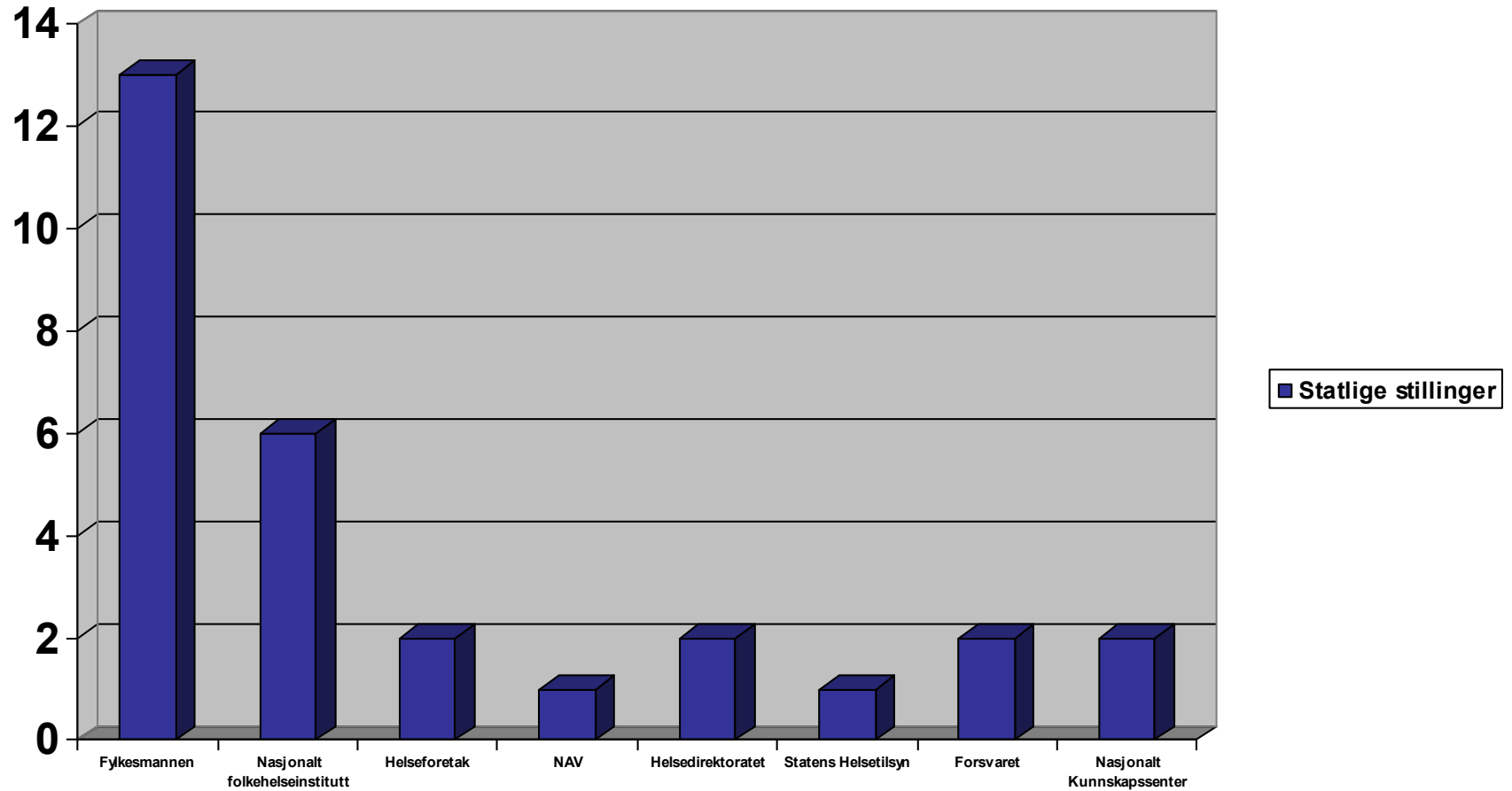
Legestillinger som arbeider med helseforhold på systemnivå utenfor den offentlige forvaltning?

Kommunale stillinger

Undersøkelse fra spesialitetskomitèen i samfunnsmedisin
2010

Statlige stillinger

Ikke krav til spesialitet

Det er ingen nasjonale, formelle krav til spesialitet for å tre inn i samfunnsmedisinske stillinger

Arbeidsgivere kan stille krav om spesialitet eller at søker er under spesialistutdanning

Tilbake til prosessen med læringsmål samfunnsmedisin

- Ideelt sett burde prosessen vært mer involverende. Hovedtema på et seminar for alle Norsam-medlemmer?
- Burde brukerne av våre tjenester også gitt innspill underveis?
- Lite engasjement da læringsmålene var på høring

Læringsmål spesialiteten i samfunnsmedisin

Prosess:

- Spesialitetskomitèen i samfunnsmedisin i dialog med Norsk samfunnsmedisinsk forening (NORSAM) analyserte dagens kompetansebehov for samfunnsmedisinere og foreslo 45 læringsmål etter en grundig prosess.
- I dialog med Helsedirektoratet har læringsmålene blitt diskutert og revidert før de ble sendt på en nasjonal høring i hele det samfunnsmedisinske miljø
- Høringsinnspill ble vurdert og noen læringsmål ble revidert
- Endelig behandling av Hdir før oversendelse til HOD som har vedtatt læringsmålene i ny forskrift (vedlegg)

Læringsmålene

Hvordan kategorisere læringsmålene?

Baserte oss på kompetansemål knyttet til samfunnsmedisineres sentrale handlinger

- Saksbehandling
- Råd og veiledning
- Kvalitetsarbeid og tilsyn
- Kartlegging og analyse
- Ledelse og administrasjon
- Plan og prosjektarbeid
- Internasjonal helse
- Helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern

Ambisjon nye læringsmål

- Mindre kommunelegepreg
- Styrke lederkompetanse
- Tilpasse til spesialisthelsetjenesten

Ny spesialistutdanning: Viktige dokumenter

- Forskrift om spesialistutdanning for leger og tannleger med vedlegg (læringsmål)
- Rundskriv om forskriften
- Utdanningsplan med anbefalte læringsaktiviteter

Ny spesialistutdanning samfunnsmedisin

- Skal-kravene: Forskriften med vedlegg (læringsmål)
- Anbefalinger: Anbefalt utdanningsplan
  - Kurs
  - Kursprøver

Formelle krav i forskriften

- Utdanningstid minst 6.5 år
  - Redusert stilling gir lengre utdanningstid
- 3 år gruppeveiledning
- Veiledning og supervisjon gjennom hele utdanningen

Endringer ny spesialistutdanning

- Gammel ordning: Krav til tjenestetid, gjennomført gruppeveiledning og obligatoriske kurs
- Ny ordning: Krav til oppnådde læringsmål

Endringer ny spesialistutdanning

- Ansvar for utdanningen

Gammel ordning: Utdanningskandidatens ansvar

Ny ordning: Utdanningsvirksomhetens ansvar

Utdanningsvirksomhetens ansvar

- Registrere virksomheten som utdanningsvirksomhet gjennom innsending av utdanningsplan
- Utarbeide utdanningsplan for den enkelte utdanningskandidat
- Godkjenne læringsmål (lederansvar)
- Sikre kandidaten veiledning og supervisjon

Veiledning og supervisjon

- Veileder skal være spesialist i samfunnsmedisin (hovedregel)
- Supervisjon innen samfunnsmedisin kan utøves av andre profesjoner

Overgangsregler

- I spesialistutdanning 1.3.2019: Kan følge gammelt regelverk hvis søker godkjenning før 1.3. 2025
- Hvis både kandidat og virksomhet enes kan ny ordning følges

Anbefalte utdanningsaktiviteter/utdanningsplan

- <https://www.helsedirektoratet.no/tema/autorisasjon-og-spesialistutdanning/spesialistutdanning-for-leger/samfunnsmedisin/anbefalt-utdanningsplan>

Kombilegens død?

- Annen spesialitet kan telle med 3 år og 3mndr
- Hovedregel 100 % stilling, men åpning for lavere stilling med tilsvarende forlenget utdanningstid
- Kan ikke lese at det er et krav om minst 50 % arbeidstid (kun allmenmedisin)
- Oppnådde læringsmål det sentrale

Ansvar for spesialistutdanningen

Tydeliggjøring av kommunens ansvar for
spesialistutdanningen i samfunnsmedisin

Kan dette bidra til å

- øke kommuneledelsens interesse for kommuneoverlegens funksjon
- øke anvendelsen av kommuneoverlegens kompetanse?